

Anu Joenpolvi

SUUKKOJA JA
SUDENKORENTOJA

Karisto
Helsinki

Lainaus s. 48 laulusta ”Kun nuoruuden aika on ruusuinen”,
san. Lina Sandell. suom E. Tamminen
Lainaus s. 66 laulusta ”Kun rahat ei riitä”, san. Emil Retee
Lainaus s. 67 laulusta ”Erämaajärven mökki”, san. Usko Kemppe
Lainaus s. 67 mukaillen laulusta ”Valoa ikkunassa”, san. Sauvo Puhtila

© Anu Joenpolvi ja Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-50038-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

I

Oli pakko pysähtyä ennen Rantakylää huoltoasemalle. Vatsa oireili jännityksestä jo nyt, vaikka töiden alkuun oli vielä toista vuorokautta. Pestessäni käsiä tarkastelin kasvojani vessan peilistä, pieni hermoilu paistoi silmistä jotka näyttivät melkein kuumeisilta.

Peikkotyttö, oli Arttu joskus kuvaillut ulkomuotoani, pyöreitä kasvojani ja pientä nykerönenääni. Onneksi tukka sentään oli peikolle kunniaksi, se valui paksuna ja ruskeanpunaisena pitkin selkää. Kokosin hiukset päälle ja kiepautin venähtäneen hiuslenkin tiukemmin muhkean nutturan kiinnikkeeksi.

Pitäisi muistaa ostaa uusia lenkkejä tai hainhammas-klipsejä, joilla saisi töissä hiukset pysymään kiinni. Ehkä jotain löytyisi Rantakylän kaupoistakin. Hiustenleikkua voisi olla vaihteluna mukavaa, mutta vielä en ollut lettiin niin tympääntynyt.

Villakangastakkini oli siisti, mutta äskettäin ostettu neule jo nyppyinen. Jalkineet olivat asun pahin epäkohta. Talvisaappaiden vetoketju oli pettänyt aamulla jalkaan

vetäessä. Kenkähyllyn ainoa vaihtoehto olivat ärhäkän-punaiset, kukkasin kirjaillut huopikkaat. Olin saanut ne mummolta joululahjaksi vuosia sitten, enkä ollut uskonut koskaan käyttäväni niitä julkisesti. Nyt joutuisin menemään uuteen työpaikkaan jalassani varsinaiset katse-magneetit.

Miksi en ollut poikennut kenkäkauppaan ennen lähtöä? Se oli myöhäistä nyt, sillä Rantakylässä jalkinetarjonta oli varmaankin halpahallitasoa. Vaan ehkä Syyspihlajassa ei oltu niin tarkkoja uuden työntekijän ulkoasun suhteen, toivottavasti he olivat onnesta mykkänä saadessaan pari lisäkättä työvoimapulaa paikkaamaan, huopikkailla tai ilman.

Olin ajatuksissani jo ehtinyt huoltoaseman ovelle, kun äärimmilleen venynyt hiuslenkki napsahti poikki ja punainen hiustulva levisi olkapäilleni. Manasin ja kaiveilin takin taskuja, minulla oli yleensä vähintään yksi varalenskki mukana. Kumarruin ja heilautin tukan alas, kokosin sen tottuneesti ja suoristin selkäni.

– Anna olla auki vaan.

Mies oli pysähtynyt viereeni. Olin huomaamattani pyllistänyt kohti vessoihin vievää käytävää ja ehkä tukkinut häneltä kulkutien. Olipa tylsä kommentti. Tukka pitää naisella olla pitkä ja aina auki, sitä Arttukin jaksoi hokea.

Katsoin miestä arvioivasti päästä varpasiin. Hän oli pitkä ja hoikka, pipon alta pilkistivät kinuskinväriset hiukset. Kasvot olivat täynnä kesakoita. Kellanuskeat, kulmistaan

kapenevat ilveksensilmät olivat vaihtaneet kiinnostuksen kohdetta ja tarkastelivat nyt mietteliäästi huopikkaitani.

Kerrankin löysin syyn vastavetoon saman tien. – Laita sinä vaan kuule kiinni.

Mies vilkaisi nopeasti alas. Tummiin reisitaskuhousujen vetoketju oli jäänyt pari senttiä auki ylhäältä.

– Katsos pahalaista. Hän hymyili häkellyttävän iloisesti sulkiessaan vetoketjun. Hymähdin ja astuin liukuovista pihalle. Silmäkulmastani näin miten mies suuntasi askeleensa kohti perävaunullista kuorma-autoa katsoen hetken perääni.

Tuleva kotini, asunto numero viisi osoitteessa Umpikuja 5 uinui lumisen maiseman keskellä. Rivitalo oli malliltaan vanhempaa arkkitehtuuria ja väriltään hailakan sininen. Yleisilme oli suht siisti, pihakin äskettäisen lumisateen jäljeltä aurattu. Hautausmaa kiviaitoinen sijaitsi yllättävän lähellä, välissä oli vain maakaistale, jolla näkyi hiihtolatu. Kirkon kellotorni nousi uljaana korkeuksiin huurteisten koivujen keskellä.

Asuntoni sijaitsi kauimmaisena päädyssä. Seisautin auton ikkunan alle. Katos, jossa autolleni oli varattu paikka, näkyi kauempana pihan laidassa. Rivitalon toisessa päässä kävi ovi. Nuori mies toppatakissa ja roikkuvissa collegehousuissa laahusti mattokäärö kainalossaan tuuletustelineen suuntaan. Hupun alta näkyivät pyöreähköt kasvot; hän vilkaisi suuntaani mutta ei tervehtinyt. Huomasin että

miehellä oli jalassaan ilmastointiteipillä paikatut lipokkaat. Ensimmäinen kosketus kanssa-asujiin, olisiko jatko samannäköistä?

Asunnon edustalle oli kertynyt koskematon, liki puoli-metrinen kinos. Havaitsin kouriintuntuvasti, että minulta puuttui jotain tarpeellista, nimittäin välineet polun ja rappusen puhdistukseen. Avaimen luovuttanut kiinteistöhoitaja oli maininnut asiasta, mutta en osannut odottaa, että lunta olisi näinkin paljon. Umpikujan umpihanki, se sointui, mutta ei juuri nyt huvittanut.

Viereisen asunnon oven pielessä oli rappuharja, mutta en tohtinut lähteä kysymään lainaksi. Oikeastaan olisin tarvinnut kunnollisen lapion. Tämän kaltaisia asioita en koskaan osannut ennakoida.

Mies tuuletustelineellä kamppaili saadakseen maton suoraksi tangolle. Hänen jalkineensa lipsuivat vaarallisesti. Aloin potkia huopikkaillani lunta syrjään polulta. Vähitellen polunraivaukseni edistyi, ja olin jo melkein rappulla asti, kun kuulin taas oven avautuvan.

Asunto numero kahden portaalle ilmestyi mies roikottaen kassia olallaan. Hän katsoi hetken touhuamistani, laski sitten kassinsa ja otti portaalta lumilapion. Harppoesaan luokseni hän sanoi pirteästi: – Terve! Sulta puuttuu työvälineet. Annas kun autan.

Seurasin, miten polku avautui vauhdilla, ja porras paljastui sen jälkeen. Miehellä oli rivakat otteet. Kiitin avuliasta naapurua.

- Ei tässä ole viime kesän jälkeen ketään ollutkaan. On päässyt kinokset kasvamaan. Olin juuri töihin lähdössä, kun katsoin, että täällä on neito hädässä.

Mies nojasi lapioon ja katseli minua leppoisasti, ehkä turhankin kiinteästi. Hän oli tukevarakenteinen, kasvot punoittivat työn tiimellyksestä. Aloin etsiä avainta takin taskusta, koska en keksinyt enää muuta sanottavaa.

- Petri!

Kimakka ääni kaikui kakkosasunnon ovelta, ja miehen ilme muuttui. Näin portaalla hoikan vaalean naisen pörröneuleessa ja tiukoissa leopardikuvioisissa housuissa. Hän roikotti kassia kädessään. - Sä unohdit sun eväät!

- Joo joo. Mies huoahhti, tarttui lapioon ja lähti astelemaan takaisin. Huikkasin vielä kiitoksen etäännyvälle selälle ja vaistosin portaalla seisovan naisen tummien kulmakarvojen rypistyksen. Ystävällinen naapuriapu tuli tarpeeseen, mutta en ollut aivan varma auttajan motiivista ja toivoin, ettei kohtaaminen ollut vaikuttanut ikävästi tulevaan tuttavuuteen rouvan kanssa.

2

Heräsin hätkähtäen. Joku oli lyönyt valtavaan gongiin ikkunan takana. Helähtävä jälkisointu paljasti äänen lähteen. Kirkonkello!

Artun uniset kasvot kurkistivat peitteen reunan alta.

- Mikä hitto se oli?

Nauroin. - Umpikujalla taitaa olla varma herätys, ainakin sunnuntaisin. Tosin ajankohtaa ei voi itse määrätä.

- Umpikuja! On siinäkin kadunnimi. Ja kamalaa metelöintiä aamuvarhaisella. Minne sä oikein mahdoit muuttaa? Arttu mumisi ja käänsi selkensä kietoutuen täkkiin. Painauduin häntä vasten. - Peittorosvo!

Ujutin käteni peiton alle, mies oli suloisen lämmin. Arttu ei reagoinut muuten kuin päästämällä vie non kuorsauksen. Kirkonkello löi uuden kaksiosaisen lyönnin.

Nousin ja hiivin ikkunan luo raottamaan sälekaihdinta. En vielä osannut päättää, oliko kirkon ja hautausmaan läheisyys turvallista vai hieman kammottavaa. Onneksi

muuttokuorman tuonut Arttu oli suostunut jäämään edes yhdeksi yöksi.

Rantakylään olin päätenyt useastakin syystä. Hoivaavustajista oli kaikkialla pulaa, joten saatoin melkeinpä valita työpaikkani. Olin kieltämättä tottunut täysin toisenlaisiin kokemuksiin aiemmin työtä etsiessä. Valitsin Hoivakoti Syyspihlajan, koska se oli sopivan kaukana kodista ja Artusta.

Meillä oli takana kolme vuotta seurustelua ilman vihjettäkään yhteen muutosta tai kihlautumisesta, siis Artun huuilta. Itse olin pitänyt asiasta jupinaa jo pitkään. Irtiotto epäilemättä laittaisi asioihin vauhtia.

Arttu oli tottunut siihen, että luokseni saattoi tulla syömään kun oma jääkaappi huusi tyhjyyttään. Pyykitkin saattoi tuoda pestäväkseni, kun oman taloyhtiön pyykkituvassa oli niin usein ruuhkaa.

Nyt oli tilanne toinen, vakituinen kämppäni oli vuokrattu vuodeksi. Laskelmoin, että jos Arttu ei kaipaisikaan minua romanttisessa mielessä, voisi arkielämän hankaloituminen olla tehokas keino herättää ikävä.

Silmäsin vuodetta, mies erottui kohoumana peiton alla, vain vaalea hiustöyhtö oli näkyvissä. Arttu Aamuinen. Eilisiltana hän oli murissut jotain lähdestäni, ja olin houkutellettu häntä muuttamaan perässä. Täällä oli matkailukeskus ja ympärillä laajat luontoalueet, tulevalle eräoppaalle hieno mahdollisuus.

Hän oli nauranut, että näillä leveysasteilla eräoppaita ei tarvittaisi, ihmiset harrastivat omatoimisia

päiväpatikoiteja merkityillä reiteillä, joivat termoskahvit ja palasivat koteihinsa. Arttu haaveili muutosta Lappiin. En ollut vielä päättänyt, halusinko seurata mukana.

Yksi syy valintaani oli, että Rantakylässä oli joskus asunut sukuani, Rautiaita. Isän mukaan sukulaisia ei enää löytyisi kuin hautumaalta. Kotitalokaan ei enää ollut pystyssä, saattaisin löytää korkeintaan kivijalan. Mutta ajatus juurista kiehtoi.

Aamutakki yllä suunnistin pikkuruiseen keittiöön. Availin useammankin kaapinoven kahvipurkkia etsiessäni. Ottaisi aikaa oppia, missä kaapissa oli mitään. Olimme uurastaneet myöhään tavaroiden purussa, osa oli vielä laatikoissa ja matot ja verhot laittamatta. Keskellä olohuoneen lattiaa lojui rakas rottinkinen, riippumallinen lepotuolini. Sen asentaisin terassille keväämmällä. Nyt terassia koristi kookas teräväharjainen lumikinos.

Kahvin tippuessa silmäilin ikkunoita. Keittiön verho-kiskossa oli tarpeeksi kiinnitysripsuja, joten asensin siihen kappaverhon saman tien. Verho oli ryppyinen, joku naapureista pistäisi varmasti sen merkille. Se ei minua huolettanut, ja voisin harkita silittämistä kunhan löytäisin jostain raudan.

Istahdin pöydän ääreen ja katselin rivitalon hiljaista pihaa. Kirkonkellot olivat vaienneet, eikä sunnuntaiaamun rauhaa rikkonut yksikään kulkija. Naapurin eilen viemät

matot riippuivat vieläkin tuuletustelineellä. Niiden päälle oli sataa ripsauttanut hiukan uutta lunta.

Makuuhuoneesta kuului kahinaa ja haukottelua, sitten Arttu tassutteli esiin. Hän näytti hellyttävältä boksereissa ja ryppyisessä teepaidassa, tukka pörrössä. Vaaleaa sänkeä puski näkyviin ylähuulesta.

- Olisit nukkunut vaan. Minä en saanut unta kun mietin huomista, sanoin.

- En mä yksin viitsi nukkua. Hän asteli kaapille ja otti mukin, kaatoi kahvia. - Siihen on tottuminen jatkossa, katsoin häntä merkitsevästi. - Äläkä turhaan kurki jääkaappiin, maitoa ei ole eikä muutakaan tuon pullapussin lisäksi. Täytyy käydä kaupassa heti kun saa vaatteet päälle.

- Onko täällä muka kauppa auki sunnuntaisinkin? Arttu näytti epäilevältä.

- Ei me aivan korvessa olla vaikka sinä mielelläsi niin ajattelisitkin. Täällä on kaksi keskikokoista markettia ja molemmat auki tänään. Haetaanko jotain valmista lounaaksi, vaikka pitsaa. Kauheasti tekemistä vielä, pitää siivota kaapit ja laittaa vaatteet paikoilleen ja etsiä paikat lopuille tavaroille.

Hän istuutui vastapäätä ja vaikutti hieman vaivautuneelta. - Luulen että lähden tästä ajelemaan kotiin. Pitää palauttaa tuo pakettiauto ja käydä testaamassa uusi risukeitin. Milla sanoi että sille sopisi tänään. Me tehdään siitä video.

Rypistin kulmiani. – Niinpä tietysti. Risukeitin? Tar-
koitatko jotain retkikeitintä?

Arttu nyökkäsi. Olin kuvitellut hänen viipyvän luo-
nani vähän pidempään. Tietysti retkikeittimen testaus
oli tärkeää, se liittyi tulevaan eräoppaan ammattiin. En
kärsinyt mustasukkaisuudesta, mutta joskus opiskelu-
kavereiden tiivis yhteydenpito harmitti, varsinkin silloin
kun se söi yhteistä aikaamme.

Arttu virnisti ilmeelleni. – Kato kun mullakin on
tärkeitä asioita. Oliko sun ihan pakko muuttaa näin
kauas?

– No varmasti tekisit sen testausreissun, vaikka en
olisi muuttanutkaan. Enkä ole ajatellut jäädä loppuiäksi
Syyspihlajaan. Kerroinko jo, että mulla on ollut täällä
joskus sukuakin?

Hän hymyili suu täynnä pullaa. – No se on kyllä hyvä
syy muuttaa. Löydät vielä jonkun puolihöperön sukulais-
mummon. Millaisia nämä naapurit mahtaa olla? Lupaa-
van hiljaista täällä on, ainakin vielä. Ehkä ne on kaikki
jotain eläkeläisiä, kohta on rollaattorikaravaani matkalla
kirkkoon.

Minua ärsytti aina, miten epäkunnioittavasti Arttu
puhui vanhoista ihmisistä. Osasin myös kuitata takaisin.
– Tuli jo nähtyäkin naapureita, eilen kun saavuin. Ykkö-
sessä asuu joku nuori mies, se vei mattonsa tuulettumaan,
sanoin kevyesti.

– Vai niin.

– Lumilapio pitää muuten hankkia, jatkoin lisäten syytykettä: – Eilen sain sentään ihan pyytämättä apua polun avaamiseen kakkosasunnon mieheltä. Ystävällisesti tehty, saatiin huonekalutkin sisälle kahlaamatta umpihangessa. Jos täällä ovat kaikki naapurit samaa sorttia, niin ei lainkaan hassumpi asuinpaikka.

Tyytyväisenä havaitsin Artun ilmeen muuttuvan. Hän oli joskus yllättävän mustasukkainen siihen nähden, miten vähän viihtyi seurassani. Hän tuhahti. – Ai, että miehiä riittää? Sittenhän sun kelpaa. Kaipa se tulee mielellään luomaan sun polun puhtaaksi toistekin, älä turhaan investoi lapioon. Kun et vain menisi sekaisin yksösissä ja kakkosissa!

Hymyilin voitonriemuisesti. En viitsinyt mainita, että avuliaalla naapurilla oli ollut sormus sormessaan ja vaimo rappusella vahdissa. Se ei Artun vilkasta mielikuvitusta olisi rauhoittanut.

Mutta olin päässyt tavoitteeseeni. Hän laski mukin kädestään, katsoi minua alahuuli mutrulla, niin että aloin nauraa, ja tarttui sitten käteeni. – Tule, mennään vielä hetkeksi pötkölleen. Ei mulla niin kiire ole...

3

– Rakkaus, aina uus, niin kuin toukokuu.

Raskas ovi sulkeutui takanani ja napsahti itsekseen lukkoon. Katsoin pitkää hyvin kiillotettua käytävää, jolla ei näkynyt muita ihmisiä kuin pienikokoinen harmaatukkainen nainen. Vapisevat kädet pitivät kiinni rollaattorista, hän katsoi minua haaleansinisin silmin. – Rakkaus, aina uus, niin kuin toukokuu.

Nyökkäsin tervehdykseksi. Naisella tuntui olevan jokin runo mielessään, ainakin yksi säe. Hän pysähtyi oven lasiruudun eteen ja tuijotti sen toisella puolella avautuvaa käytävää, josta olin juuri tullut, hamuillen oven kahvaa kädellään.

Samassa vieressäni avautui ovi. Vaaleatukkainen, liki kolmikymppinen pyöreähkö nainen astui luoksemme. – Huomenta! Sinä olet Talvikki Rautia? Tervetuloa, minä olen Jonna. Täällä on näköjään Sinikka sinua vastaanottamassa.

Sinikka hapuili kädellään oven kahvaa. Jonna jatkoi rauhallisesti, tietynlaisella lempeän virallisella äänensävyllä,

johon olin tottunut jo harjoittelupaikassa: – Ei Sinikka, siitä ovesta ei pääse ulos. Tulepa meidän kanssa tuonne oleskeluhuoneeseen. Käännetään rollaattori toiseen suuntaan, noin.

Vanhus lähti hitaasti vaeltamaan käytävää toiseen suuntaan mumisten runonsäettä puoliääneen. Jonna jatkoi puoliksi kuiskaten: – Sinikka yrittää aina livahtaa ulos huomaamatta. Se on hänelle jonkinlaista urheilua. Ja kun aurinko alkaa helmikuussa paistaa, niin Sinikan runosuoni alkaa pulputtaa, ainakin tuon yhden säkeen verran!

Jonna katsoi huopikkaitani. – Onpa sulla kivat jalkineet. Kaisa on varmaan jo toimistossa, käy siellä aluksi. Se on tuolla käytävän päässä. Ovesta on nimi.

Hän nyrpisti aavistuksenomaisesti nenäänsä nimen mainitessaan. Oveen kiinnitetyssä piirroksessa oli kukkia ja perhosia, siinä luki teksti ”Kaisan kammari”. Nimi oli kai valittu, jotta paikka olisi helposti lähestyttävä, mutta mielestäni se olisi sopinut paremminkin päiväkotiin.

Toimistossa minut vastaanotti vähän yli nelikymppinen, ryhdikäs ja virallisen oloinen Kaisa. Kuunnellessani, mitä tehtäviini Syyspihlajassa kuuluisi, katselin häntä vai-vihkaa. Kaisa ei ensi näkemältä tuonut mieleen hoivakodin johtajaa. Hän oli urheilullinen ja hoikka, kapeissa kasvoissa erottuivat näyttävät huulet.

Ripsienpidennyksiä näki maaseudullakin jo monella vastaantulijalla. Ilmeisesti myös täyteaineiden käyttö oli saamassa jalansijaa, jopa tällaisissa työpaikoissa.

- Jonna on työparisi näin alkuun, taisit jo tavatakin hänet. Hän opastaa sinut työhön. Tervetuloa vielä minunkin puolestani. Kaisa ojensi kätensä. Hymy paljasti huomiota herättävän valkoiset hampaat, ja olin varma huulitäytteistä.

Jo tutuksi tullut Jonna otti minut hoiviinsa. Työn ohessa tutustuin lähemmin hoidettaviin osastollani. Mieleen jäävimmältä vaikutti nainen nimeltään Ester. Hän oli pienikokoinen ja hyvin iäkäs, mutta liikkui melko hyvin ja jutteli mukavasti huolimatta etenevästä muistisairaudesta. Alkuun arvelin hänet helpoksi asiakkaaksi. Ester pystyi pukeutumaan vielä itsenäisesti, seisoin vain vieressä ja avustin tarvittaessa.

Hän tunnisti minut uudeksi hoitajaksi ja halusi tietää nimeni kävellessämme aamiaispöytään.

- Ester on välillä oikein mukava, ehkä vähän omapäinen, Jonna kertoili sijatessamme vuodetta asukkaan pistellessä aamupuuroaan. - Sitten on niitä huonojakin päiviä, saat vielä nähdä. Vanha rouva kiukuttelee ja puhuu rumia, kun sille päälle sattuu. Hänen tyttärensä Maire käy usein katsomassa äitiään ja on aina niin häpeissään tämän kielenkäytöstä. Siinä ei ole mitään ihmettelemistä, sehän on tavallista monelle muistisairaalle, mutta Maire se kyllä rassaa.

Jonna oli kova rupattelemaan ja sain häneltä joka asukkaasta jonkinlaisen tietopaketin. Esterin viereisessä huoneessa majaili vanha mies, Usko nimeltään, hiljainen

ja autettavampi. Hän ei juuri puhunut kuin kysyäkseen, missä vaimo mahtoi olla. Jonna kertoi, että vaimo oli kuollut jo vuosia sitten ja pariskunnan lapset eivät juuri vierailleet kuin jouluna ja isänpäivänä. – On se surullista. Lapsenlapsiakin on, mutta heitä ei juuri kiinnosta tulla pappaa katsomaan.

Käytävän toisella puolella oli Taneli, Jonnan mukaan helppo tapaus, sekä Hilppa. – Hän on sitten vuoteessa hoidettava. Hilppa kyllä syö itse sen minkä syö.

Katsoin Jonnaa. – Eikö hänelle ruoka maistu?

Jonna hymähti. – Hilpalla käy sisarentytär säännöllisesti vieraana. Hän tuo tädille herkkuja tänne hoivakodin ”kurjuuteen”. Täti pyytää, eikä toisella ole sydäntä kieltäytyä. Niinpä Hilppa pistelee sängyssä suklaata ja keksejä. Osan hän piilottaa tyynyn alle ja kuvittelee, ettemme me hoitajat huomaa mitään. Tule katsomaan.

Hän avasi oven: – Huomenta! Kuinka täällä on nukuttu?

Avoimelta ovelta näin sängyssä lepäävän huomattavan isokokaisen naisen. Hän oli vetäissyt peiton leukaansa asti ja katsoi meitä varautuneesti. Lähempänä huomasin, että naisen suupielissä oli keksinmuruja ja tyynyliinassa suklaatahroja.

– Huomenta Hilppa! Jonna toisti aurinkoiseen tyyliinsä. Esittelin pikaisesti itseni. Hilppa mutisi jotain puoliääneen seuraten minua katseellaan. Hoidimme aamutoimet, Hilppa ei sanonut sanaakaan. Jonna

nappasi tyynyn alta pilkottavan avatun suklaalevyn ja vilkaisten minua paheksuvasti sujautti sen yöpöydän laatikkoon, jossa näkyi karamellipapereita ja keksilaa-
tikko. – Joko aamiainen maistuisi?

– Ei ole nälkä, Hilppa mumisi.

– Et puuroa ottaisi? Jonna tiedusteli viattomasti.

– Ei puuroa, vanha nainen sanoi kuuluvasti. Jonna katsoi minuun tarkoittava ilme kasvoillaan. – No, pes-
tään sitten hampaat aamutoimien yhteydessä.

Osa hoidokeista oli hankkiutunut itsenäisesti aamiais-
pöydän ääreen, ja seuraavaksi menin auttamaan tarjoi-
lussa. Rollaattorit olivat parkissa sikin sokin. Keittiöltä
tuodussa tarjoiluvaunussa oli puuroa, leipää, mehukeit-
toa ja hedelmiä. Olohuoneen keittiötilan jääkaapista
löytyivät maidot, mehut ja jogurtit. Kahvia oli kahden
kannun keittimessä. Televisio oli päällä ja aamu-uutiset
meneillään, Sinikka oli istahtanut sohvaan niitä seura-
maan. Uni näytti vallanneen katselijan.

Jonna näytti, mitä huoneeseen vietäville tarjotti-
mille laitettiin. Viimeksi lisättiin lääkeannokset, jotka
olivat pienissä muovipikareissa. – Käy sinä viemässä
aamiainen Uskolle. Ovessa on nimi. Hän syö välillä
itsekin, mutta joskus pitää auttaa, ja jätä leipä pois,
hän ei välitä siitä. Uskolla ei ole juurikaan hampaita
jäljellä. Muista antaa tabletit puuron ja mehukeiton
mukana, niin ne menevät alas helpoimmin. Katso että
hän myös juo jotain.

Tämä työ oli jo tuttua. Olin oppinut, että jokainen hoidettava söi omalla tavallaan. Aina ei ruoka tietysti maistunut. Mutta Usko pisteli hyvällä halulla puuronsa lääkkeineen ja tyhjensi nokkamukin mehusta.

Aamupäivän taukokahvilla oli meidän lisäksi kaksi hoitajaa. Tunnistin naisen, jonka olin nähnyt naapuriasunnon rappusilla leopardihousuissa. Nainen oli huolellisesti meikattu silmien voimakasta korostusta myöten, ja vaalennettu tukka oli kiinnitetty löysäksi nutturaksi päälaelle. Päivetys oli arvattavasti hankittu etelänmatkalta.

Naapurini katsoi minua hymyilemättä ja käänsi katseensa ikkunaan. Hänen vieressään istuva keski-ikäinen nainen sen sijaan tervehti ystävällisesti.

- Uusi hoiva-avustaja? Tervetuloa, minä olen Sari.

- Talvikki. Olen tosiaan ensimmäistä päivää. Kiitos.

- Ja tässä on Tanja, Sari jatkoi vilkaisten viereensä. Vaaleanutturainen näytti yhä happamelta mutta nyökkäsi sentään. Sari jatkoi: - Me vaihdellaan osastoja säännöllisesti, eli tapaat myös Virpin ja ulkomaalaisvahvistuksemme Preciousin, ja muitakin. Missä muuten asut?

Kerroin uuden osoitteeni. Jonna vieressäni katsoi minua silmät suurina. - Sittenhän me ollaan seinänaapureita! Sinä olet siis viitosessa. Huomasin kyllä, että sinne muutettiin viikonloppuna. Minä asun nelosessa tyttäreni kanssa.

Ilahduin. Mukavaa, että naapurina olisi toinenkin työkaveri, joka suhtautui minuun orastavan ystävällisesti.

– Ja Tanja ja Petrikin asuvat siellä, Sari kuulutti vilkais-
ten vierustoveriaan. – Hoitsujen rivitalo!

Tanja veti suutaan vinoon ja alkoi selittää Sarille jo-
tain puoliääneen, luultavasti hän teki selväksi, mitä eroa
arvoasteikossa oli hoiva-avustajalla ja lähihoitajalla.

– Kiva kun sain sinut naapuriksi, Jonna sanoi. – Sun
pitää tulla käymään! Tuutko jo tänään?

Jonnan kotioivessa oli hengeä enkelikoristeinen kranssi.
Helmikuun auringossa se näytti paikalleen unohtuneelta
joulukoristeelta. Portaalle kasautunut lumi oli tiivistynyt
kukkareiksi. Soitin kelloa ja kuulin kiireiset askeleet oven
takaa.

– Hei! Jonnan kasvot punoittivat, osa otsatukasta oli
kääräisty papiljottiin. – Tervetuloa! Mä koetin vähän sii-
vota, imuroin viimeksi kaksi viikkoa sitten... tule sisään!

– Kiitos. Älä minun takia rehki, en mä sotkua pelästy,
naurahdin. Eteisessä oli kenkiä sokin sokin, harppasin nii-
den ylitse. Asunnossa tuoksui pitsa.

– Syötiin just Alman kanssa, Jonna selitti ja avasi käy-
tävän ensimmäisen oven. – Alma! Sano päivää. Täällä
on Talvikki, se on meidän uusi naapuri ja töissä Syyss-
pihlajassa!

– Äiti, koska sä opit koputtamaan? Alma, iältään ehkä
kahden- tai kolmentoista, oli hoikka ja ruskeahiuksinen.
Hänen äänensä oli lempeä mutta nuhteleva, mikä kuu-
losti huvittavan pikkuvanhalta.

Alma tervehti minua kohteliaasti. Hänen huoneensa seinät olivat täynnä julisteita, yhdessä oli surullisen näköinen pingviini ja yllä toteamus ilmaston vääjäämättömyydestä muuttumisesta. Jonna veti oven kiinni. – Alma on paljon aikuisempi kuin äitinsä, hän hymähti.

– Sä olet sitten aloittanut varhain, sanoin hiukan hämmästyneenä. Olin pitänyt Jonnaa huomattavasti nuorempana. Hän oli teini-ikäisen äiti, ja minua silti vain pari vuotta vanhempi. Hän hymyili nopeasti. – Olin kahdeksantoista kun Alma syntyi, kaksitoista vuotta sitten. Ihan mukula siis. Isä ja äiti olivat kauhuissaan. Olin mä itsekkin. Ei me Nikon kanssa montaa vuotta oltu yhdessä, se oli toinen samanlainen mukula. Mä laitoin kahvia, otatko?

Keittiö oli soma, joskin hieman epäjärjestyksessä. Ikkunoissa oli kukikkaat verhot ja pöydällä vaaleanpunainen liina. Tiskipöydällä astiaröykkiö odotti huomiota. Otin tyhjän pitsalaatikon pois tuolilta ja istuuduin, Jonna kaatoi kahvia. Mukin kylkeä koristi vaaleanpunainen possu.

– Ota munkki. En ehtinyt leipomaan.

Naurahdin. – Leipomaan? Oletko sä leipojajihmisiä?

– Olen. Jonna nyökkäsi. – Se on kivaa, oikeastaan mun harrastus. Olen joskus tehnyt tuollaisia munkkejakin, mutta niissä on kauhea työ.

Pöydällä oli lautasella kolme berliininmunkkia. Jonna kuvaili, millä tavalla munkin sokerikuorrutus tehtiin ja miten vaikeaa oli saada siitä sopivan notkeaa. Nestettä tuli

tomusokerin joukkoon aina liikaa, eikä kuorutus pysynyt munkin kuperalla pinnalla.

Minua alkoi jo hieman huvittaa hänen vakavansävyinen selostuksensa sekä papiljotti, jonka hän puhuessaan haparoi irti otsatukastaan: – Kauheaa, mä olen unohtanut tuon hiuksiin...

Hän katsoi minua, ja aloimme nauraa. – Jonain päivänä mä menen vielä kauppaankin se päässä. Pakko pitää, että tää kamala tukanlättänä ei olisi niin pitkin päätä. Ei millään jaksu laittaa joka päivä. Sulla on upeat hiukset. Onko ne luonnonkiharaa?

– On. Arvaa vaan, mikä kuivattelu on pesun jälkeen, hymähdin. – Ja papiljotteja en uskalla käyttääkään. Keran kiharrin juuttui kiinni niskahiuksiin, ja jos en olisi leikannut sitä irti, se olisi siellä kai vieläkin.

Jonna tirskahti. – No mulla ei ole sitä vaaraa. Hän pyyhkäisi ohutta vaaleaa hiussuortuvaa. – Alma on perinyt isältään tuuheamman tukan. Onneksi se taitaa olla ainoa isältä tullut asia.

– Saako kysyä, mikä teille tuli sen Nikon kanssa?

– Tuttu tarina, hän tuhahti. – Niko oli ihan kloppi ja tietysti kyllästyi pikkulapsielämäänsä, kun sitä kiinnostivat vain kaverien kanssa pyöriminen. Se lähti ja meni sitten pian kimppaan toisen kanssa. No se Janika tuli heti rasakaaksi, yllätys yllätys! Kun pääsin erosta yli, ajattelin että siitäs sait! Niko oli tainnut nukkua koulun biologian tunnit. Nyt niillä on jo kaksi lasta. Hei, ota nyt tuosta!

Otin munkin, vaikka minun ei yhtään tehnyt mieli. Ylähuuli liimaantui haukatessa sokerikuorrutukseen.
– Näkeekö Alma usein isäänsä? mumisin.

– Joo. Jonna näytti mielteliäältä. – Ne asuu aika lähellä. Alma on siellä viikonloppuisin, mutta ei aina, koska ei oikein viihdy. Sillä on jotain vääntöä Janikan kanssa. Ei kuulemma osaa olla niin, että rouva olisi tyytyväinen. Ja Janika koettaa aina puhua sitä lapsenvahdiksi. Alma ei halua, se on hirveän itsepäinen, vaikka ei uskoisi.

Hän huoahhti. – Niko ryyppäilee välillä. Ei harmita enää, että kävi näin, mä en ois pidemmän päälle jaksanut katsella sitä. Maksut se on hoitanut enimmäkseen ajallaan.

Kuuntelin myötätuntoisena, tosin en oikein osannut eläytyä yksinhuoltajan perheongelmiin. Puhe siirtyi naapureihin. Mainitsin Tanjan hyisestä suhtautumisesta ja kerroin episodin lumenluonnista.

– Tanja on olevinaan niin kovaa ja itsenäistä naista, mutta on tosi mustasukkainen Petristä, Jonna valaisi. – Tuo on ihan tyypillistä. Jos mä alussa erehdyin juttelemaan Petrin kanssa pihalla, niin Tanja kuvitteli heti, että mä havittelen sitä. Mitäpä sitä yksinhuoltaja muuta kuin juoksee varattujen miesten perässä. Sulla on siis miesystävä? Kun Tanja huomaa sen, se rauhoittuu. Petri on ihan mukava, mutta onhan se vähän flirtti, että en mä toisaalta ihmettele.

Jonnalla riitti juttua. Sain mukavasti tietoa työpaikan ihmisistä ja henkilösuhteista vain tekemällä pieniä

tarkentavia kysymyksiä. – Kaisa on vähän niuho mutta enimmäkseen menettelee, oli naapurin mielipide. – Se ei sotkeudu asioihin, kunhan kaikki sujuu. Tosin sillä on inhottava tapa kutsua ripitykseen sinne ”kammariinsa”. Kamala nimi muuten, se toimisto on kaikkea muuta kuin kodikas kammari! Kaisa kutsuu niitä puhutteluja palaveriksi, me taas lyhenteellä TKK, eli Tulepa Käymään Kammarilla! Jonnan ilme oli paljonpuhuva.

– Entä työkaverit?

– Ei voi isommin valittaa. Tietysti on niitä, jotka pyrkivät tekemään niin vähän kuin mahdollista. Välillä ärsyttää, kun viikonlopun jälkeen on tiskikone tyhjentämättä tai pyykkirullakko purkamatta. Jotkut eivät vaan viitsi nähdä vaivaa, tehdään ihan minimi. On hyvä että työpari välillä vaihtuu. Sinä olet nyt ainakin alkuun minun mukana. Toinen hoiva-avustaja on Precious, hän on kotoisin jostain Afrikan maasta, en muista mistä. Precious puhuu melko hyvin suomea, hän on ollut täällä jo vuosia, mutta englantia on hänen vahvempi kielensä.

Hän jatkoi: – Kun Precious tuli tänne harjoittelemaan, Tanja kieltäytyi ehdottomasti puhumasta muuta kuin suomea, jotta Precious oppisi kielen kunnolla. Perimmäinen syy taisi olla, ettei Tanja juurikaan osaa englantia. No, en minäkään sitä hyvin puhu, mutta paremmin sentään!

– Minä otan kädet avuksi, mutisin. – Sanavarastoni on aika vaatimaton.

- Kyllä tunneilla opittu tulee hiljalleen mieleen, Jonna vakuutti. - Pitää vaan uskaltaa puhua ja luottaa että se menee oikein. Ja toisaalta Tanja oli oikeassa, Precious oppi nopeasti ja puhelee jo suomea ummet ja lammet asukkaiden kanssa!

Kysäisin seuraavaksi Umpikujan naapurustosta.

- Ykköskämpässä asuu Ekku, Jonna pyörittä tarkoitavasti silmiään. Kerroin nähneeni hänet. - Parikymppinen kaveri, vähän hassusti pukeutunut.

- Parikymppinen? Hän katsoi minuun huvittuneesti -Ekku on kolme vuotta mua nuorempi, siis kaksikymmentäseitsemän. Joo, sitä voisi luulla nuoremmaksi, kun univormu on iänikuinen huppari ja lököttävät colleget. Ekku on vähän... se ei tee mitään, nuhjaa vain sisällä, pelaa päivät pitkät ja tilaa välillä ruoankin kotiin.

Jonna madalsi ääntään kuin peläten jonkun kuulevan: - Ekulla ei ole ollut naista varmaan koskaan. On se periaatteessa ihan kiva, joskus vaan kannää yksikseen ja soittaa musiikkia lujaa. Jumpun jumpun, koko seutu kai-kuu. Vanhukset ei tykkää, kun basso jytkää kirkon vieressä. On sillä jotain kavereita, mutta enimmäkseen se viihtyy yksin. En tiedä, millä se elää mutta se väistelee taitavasti työkkärin vaatimuksia. Katso, tuolla se muuten menee.

Jonna kurottui keittiön ikkunaan ja veti verhoa syrjään. Pihan poikki lompsi ympärilleen vilkuilematta sama tukevahko mies, jonka olin tulopäivänä nähnyt.